

Na Liptov do Vlkolínce po nové cyklotrase

text Milena Blažková, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO, foto autorka a Region Liptov

KONEČNĚ LÉTO, DOBA ODPOČINKU, CESTOVÁNÍ A POZNÁVÁNÍ. ODMYSLÍME-LI SI MOŘE A CHORVATSKO, ZŮSTÁVÁ PRO NÁS STÁLE NEJVYHLEDÁVANĚJŠÍ DESTINACÍ PRO DOVOLENOU SLOVENSKO SE SVOU KRÁSNOU PŘÍRODOU, JEDINEČNÝMI PAMÁTKAMI, LIDOVOU ARCHITEKTUROU, TRADICEMI, VÝBORNOU KUCHYNÍ, A TO VŠE NAVÍC BEZ JAZYKOVÉ BARIÉRY.

Na své si přijdou rodiny s dětmi, milovníci turistiky, cyklisté i vyznavači adrenalinových sportů a samozřejmě ti, kteří rádi poznávají. Vybírat je z čeho. Doporučuji vám letos vyzkoušet Liptov se zbrusu novou cyklotrasou mezi Vlkolíncem, patřícím pod ochranou UNESCO, a Pribylinou pod Nízkyými Tatrami.

Slovenská lidová architektura

Dřevo bývalo v minulosti nejrozšířenějším stavebním materiálem nejen na Liptově. Lidé si cenili především smrku, lípy a javoru; ze smrku stavěli domy, z lípy vyřezávali čerpadla na vodu a nejrůznější misky, javor využívali v interiéru. Díky dodnes uchovávají četná muzea lidové architektury, ať už v jednom z největších v Martině – Jahodnických hájích –, kde je k vidění na ploše osmadvaceti hektarů kolem sta tradičních staveb z Oravy, Kysúc, Liptova a od Turce, nebo v Čičmanech a Žiaru s tradičními malovanými domy. Původní stavení opatrují také v muzeu lidové architektury ve Svidníku, Zverovce, Vychylovce nebo v Zuberici a Pribylině. Zcela zvláštní kategorii lidových staveb představují dřevěné pravoslavné a řecké kostelíky se vzácnou freskovou výzdobou a ikonostasy, z nichž osm na Slovensku a řada dalších v Polsku a na Ukrajině jsou součástí světového kulturního dědictví UNESCO. Nejzachovalejší lidovou architekturou se však může pochlubit obec Vlkolínce na Liptově.

Vlkolínce – památka světového dědictví

Když král Karel I. Robert vymezil při osidlování roku 1340 hranici ružomberkého katastru, netušil, že zároveň položil základ budoucím samostatným okolním osadám. První zmínky o jedné z nich, Vlkolínce, se objevují v listině následujícího krále Ludvíka I. Velikého z roku 1376. V ní král velkoryse povoluje „vnějším ulicím města“ samo-

statně se rozvíjet a místním lidem, kterým se říkalo „uličiar“, hospodařit.

Osobitý charakter si půvabná vesnička se souborem unikátních dřevěných stavení na svahu vrchu Sidorovo uchovává dodnes. Leží v nadmořské výšce 718 metrů na úpatí hřebene národního parku Velká Fatra, vzdálená necelé tři kilometry od Ružomberka. Zůstává věrna odkazu původních hospodářů, chovatelů ovcí a dřevorubců, není skanzenem, ve vesnici stále trvale žijí obyvatelé. Kromě asi čtyřiceti usedlostí, z nichž jedna je uzpůsobena jako muzeum pro návštěvníky, se zachovala dřevěná zvonice z roku 1770 a unikátní srubová studna; římskokatolický kostel Navštívení Panny Marie je o sto let mladší. Celý soubor představuje dokonalou ukázkou původní lidové architektury a jako takový přivedl Vlkolínce před dvaceti lety na prestižní Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Nová cyklotrasa Vlkolínce–Pribylina

Napříč Liptovem směřuje do podhůří Nízkyých Tater nová tematická cyklistická trasa, jejímž otevřením v polovině června Liptovští slavnostně zahájili letošní turistickou sezonu. Spojuje dvě významná místa lidové architektury, Vlkolínce a Pribylinu. Cyklistům se na trase otevírají nádherné výhledy na vrcholy Západních Tater, na Liptovskou Maru – „slovenské moře“ – a vůbec na celou Liptovskou kotlinu. Cyklotrasa dostala do vínku i jednoduchou a praktickou mapu doplněnou údaji, kde se zastavit za zajímavostmi, kde se ubytovat, kde najíst, kde jsou půjčovny a servisy kol. Ke stávajícím více než šesti stům kilometrům cyklotras přibyl na Liptově dalších sedmdesát kilometrů, a region tak začíná naplňovat své rozhodnutí stát se vyhlášeným slovenským cyklistickým rájem. Jistě k tomu přispějí i dva stá-

vající adrenalinové bike parky: první – Giant bike park Jasná v Nízkých Tatrách s patnácti kilometry kvalitních top tratí s dřevěnými překážkami, přístupný dvěma lanovkami (www.jasna.sk). A druhý, Malinô Brdo, s deseti kilometry tras pro sjezdy na horských kolech odstupňovaných podle obtížnosti.

Navíc letos během letní sezony (od 1. 7. do 15. 9.) bude pro návštěvníky Liptova v provozu i Cyklo & Aqua bus, přizpůsobený k přepravě kol, který propojí nejzajímavější atrakce regionu (mapu a další důležité informace, např. o výhodné Liptov Region Card poskytující celoročně slevy na šedesát místních turistických atrakcí, získáte ve všech místních informačních centrech).

Liptov v kostce

Cyklotrasa mezi Vlkolíncem a Pribylinou představuje tak trochu Liptov v kostce. Hrad a zámky na trase reprezentuje Liptovský Hrádek, původně vodní hrad, později s dostavbou renesančního zámku, chráně-

UNESCO v létě

Vlkolínek je jen jedním ze slovenských míst zapsaných na prestižní Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Fotografie všech ostatních ukazuje 11. ročník putovní výstavy Poznej světové dědictví UNESCO, kterou můžete během letních měsíců navštívit na zámku Kunín. Výstava je přístupná zdarma, návštěvní doba od 9 do 17 hodin denně mimo pondělí. Vedle fotografií Slovenska jsou k vidění i skvosty rakouského Salcburku, Švýcarska, Číny a zemí jihovýchodní Asie. Záštitu nad výstavou převzala Česká komise pro UNESCO.

ný rameny říčky Bělé. Okolní krajině dominují vesničky s kostelíky – v Ludrově mají gotický kostel, který díky unikátnímu figurálnímu triptychu ze 14. století patří k nejvýznamnějším sakrálním památkám Slovenska, v obci Liptovské Sliače jsou v kostele sv. Šimona a Judy vzácné malby ze 14. a 15. století a ve Svatém Kříži stojí dřevěný artikulární kostel zachráněný z obce Paludze, než vesnici zatopily vody přehrady Liptovské Mary. Partyzánská Lupča zase připomíná, že i hornické město mělo na Liptově své tradice. Lidovou architekturu kromě Vlkolínce objevíte v již zmíněné vesnici Lip-

tovské Sliače, ucelený obrázek tradičních stavení si utvoříte v Muzeu liptovské vesnice v Pribylině.

Cestou můžete odpočívat třeba u pramene Pramienska-Lazisko poblíž Svatého Kříže, u minerálního pramene v Liptovském Jánu nebo se osvěžit v příjemném lesním zátíší u řeky Váhu u pramene Kyslá Voda-Borová. A budete-li se chtít dozvědět víc o zdejší přírodě, stačí v Pavčině Lehotě odbočit na naučnou stezku. K vrcholným zážitkům bude rozhodně patřit návštěva Demänovské jeskyně s nádhernou krápníkovou výzdobou.

Pohostinný kraj brynzových halušek a Demänovky

Tradiční slovenská kuchyně přeje především milovníkům sýrů a mléčných výrobků. Oblíbené národní jídlo, brynzové halušky se slaninou a k nim pořádně hustá žinčice, neodmyslitelně patří i k Liptovu. Dokonce tu pořádají mistrovství Slovenska ve vaření halušek, letos se konalo již po šestnácté a bylo s mezinárodní účastí. Stejně tak si můžete pochutnat na fazolové polévce, na česnečce, připraví vám oblíbenou „kapustnicu“ nebo chléb se sádlem a cibulí.

Místní lidé jsou pohostinní, mnoho z nich podniká v turistickém ruchu. Najdete tu spoustu příjemných rodinných hospůdek a penzionů, ubytovat se můžete i v přírodě, v kempech; my vyzkoušeli autokemp u vstupu do Ráčkové a Jamnické doliny, vzdálený čtyři kilometry od Pribyliny, kde cyklotrasa z Vlkolínce končí. Odtud už je jen skok do termálních koupališť v Liptovském Jánu a v Bešeňové nebo do největšího aquaparku na Slovensku, do Tatralandie, pokud byste si chtěli užít koupání.

Ve znamení Jánošíka

Liptovský Mikuláš si letos připomíná 300. výročí od soudu a popravy Juraje Jánošíka. Nebýt koncem 19. století romantického bás-

níka Janka Krále, možná by legenda o zbojnickém kapitánovi dávno upadla v zapomnění. To on ji vzkřísil, když neúnavně mezi prostým lidem zapisoval vyprávění a sbíral písně o hrdinném zbojníkovi a jeho družích. Dnes má Janko Král v Liptovském Mikuláši v budově slavné Liptovské stolice své muzeum, ve kterém se dozvíte vše o historii města a až do 12. září si můžete prohlédnout výstavu věnovanou jánošíkovským tradicím. V podzemních prostorách muzea připomíná Mikulášská mučírna hrůzné metody vyslýchání, jemuž byli zbojníci vystaveni. Město kromě zmíněné výstavy vzpomíná na Jánošíka divadelními představeními, průvody, prázdninovýmí bezplatnými prohlídkami města s průvodcem po tzv. Jánošíkově cestě, jubilejním zlatým Jánošíkovým dukátem, večery se všemi filmy, které kdy byly o Jánošíkovi natočeny: od nejstaršího z roku 1935 s Paľem Bielikem v hlavní roli až po film polské režisérky Agnieszky Holland z roku 2009.

Liptov třeba zažít

Je toho daleko víc, co můžete na Liptově pro sebe objevit. Například Ružomberok, centrum dolního Liptova na soutoku Váhu a Revúci, obklopený nádhernou přírodou, v níž se Liptovská kotlina „potkává“ s Chočským pohorím, Velkou Fatrou a Nízkými Tatrami. Poblíž města se nachází zajímavá přírodní rezervace Krvavá skála se štíhlou,

dvaadvacet metrů vysokou skalní jehlou. Na březích Liptovské Mary, největší slovenské vodní nádrže, se v archeologickém skanzenu zase dozvíte o keltském osídlení, a tak bych mohla pokračovat dál. Dokonalé propojení hor, vody, relaxu a poznávání jsou zárukou, že každý den prožijete v regionu pod Chopkem jinak. Doporučuji vyhradit si

minimálně týden, abyste Liptov alespoň trochu dostali pod kůži. Přeji vám krásné léto.

Užitečné odkazy

www.unesco-media.in.cz, www.slovakia.travel
www.visitliptov.sk, www.vlkolinec.sk
www.vitajtecyklisti.sk, www.liptovcard.sk

